

Neologismele „revizitate”.

Cuvinte care „bat la poarta limbii române”

Constantin MANEA, Maria-Camelia MANEA
Dănuța Magdalena PRUNEANU*

Key-words: *neologisms, English loanwords in Romanian, Anglicisms, semantic issues, barbarisms and solecisms, specialized or technical terms, standardization*

Lexicul, care se află în legătură nemijlocită cu viața materială și spirituală a vorbitorilor unei limbi naturale, evoluează odată cu dezvoltarea civilizației dintr-o anume arie social-istorică și lingvistică (Antoine Meillet spunea că „orice vocabular exprimă, de fapt, o civilizație”). După cum se știe, vocabularul este compartimentul limbii cel mai labil, dar și cel mai deschis influențelor externe. Încă din perioada clasicilor literaturii române, adică de la sfârșitul secolului al XIX-lea, problema acceptării și folosirii neologismelor era destul de intens dezbătută. Se aveau în vedere, în principiu, binefacerile neologismului, *spiritul limbii* fiind chemat să aleagă și să rețină cuvintele și formele cele mai profitabile, în opoziție cu excesul de neologisme sau introducerea în limbă a *barbarismelor*. Că limba avea, în scopul selectării, propria ei „înțelepciune” subiacentă, voiau să demonstreze luări de poziție precum fragmentul exemplificator citat în continuare, în care autorul, Al. Vlahuță, pune față în față cuvintele vechi ale limbii române și termenii neologici, tot mai populari în epocă, îndeosebi în scrierile literare: „*el* [poporul] – de rând cum este și fără știință de carte – și-a plâns *amarul și nestatorniciile ursitei*, în loc de *aflicțiunea și inconstanțele destinului*, pentru că el și-a pus în cântec *firea lui vitejească, dar potolită și fără fățarnicie*, în loc de *natura ori naturelul brav sau eroic, dar calm și fără ipocrizie*, în sfârșit, pentru că el s-a știut necurmat purtând în pieptu-i *dragoste* în loc de *amor, jale* în loc de *doliu, nădejde de mântuire* în loc de *speranță de salvare, îndoială* în loc de *dubiu, groază* în loc de *teroare, patimă* în loc de *pasiune, și așa mai departe*” (Vlahuță, *Scrieri alese*, vol II, p. 548, apud Bulgăr: 1976). La fel de adevărat este și că termeni precum *agie, besactea, caimacam, dărab, divan, geremea, pârâș, a poftori, polc, polcovnic, tergiman/tărdziman*, au fost, în mod fericit și necesar, înlocuite, respectiv, prin *poliție, caseță, ambasador, calup, consiliu, amendă, reclamant, a repeta, regiment, colonel, traducător sau translator*, ceea ce a reprezentat o modalitate clară și eficientă de înnoire, modernizare și internaționalizare (predominant latino-romanică) a limbii române. Aspectul acesta, al înnoirii lexicale, opuse principial atitudinii antineologice ori abuzurilor de tip „purist”/„neoașist”, a fost remarcat și de Alexandru Graur: „Orice țăran cunoaște pe

* Universitatea din Pitești, România.

funcție, imediat, administrație, dar foarte puțini știu ce e dregătorie, nemijlocit, oblăduire” (*Neologismele*, București, M.O., Imprimeria Națională, 1937, p. 14).

Dar, pe lângă neologismele propriu-zise, există și destule cazuri de neologisme învechite (este vorba despre termeni, dar și – sau mai ales – forme) care nu s-au impus, n-au rămas adică, în vocabularul limbii române, deși au fost, nu foarte demult la scara istoriei, „cuvinte noi”. Uneori, este vorba despre creații personale, de întrebuițări ținând de natura idiolectului. Într-o proporție foarte mare, neologismele acestea desuete, (mai) vechi în limbă, constituie adevărate documente de istorie a limbii literare. Iată doar câteva ilustrări, provenind dintre termenii fișați și selectați de noi: „*prozaiști ai științei*” (T. Maiorescu, *Critice*, p. 112, apud Bulgăr 1976), „*neprecisă*”, „*expresia magică și naivă a omului simplu*”, „*un traducător congenial*” (L. Rebreanu, *Amalgam*, 1943, *ibidem*), „*dialectizare a graiului viu*”, „(procedură) *estremitară*” (M. Eminescu), „*succesul sau nesuccesul eventual*” (Gala Galaction), „*Metaforismul de salturi temerare*”, „*cea mai genială cosmopeie a literaturii universale*” (Blaa), „*speculatori și traficantși*” (în sensul de *speculanți*), „*de dragul stilului similitronicăresc [...]* al operei *sadovenești*” (Cezar Petrescu), „*califonia* [subl. autorului], sunetul lui [al cuvântului] armonios” (V. Eftimiu, *Magia cuvintelor*), „*Înțelesul cuvântului este vădit idealistic*” (George Călinescu); „*Italianizantul care era acest scriitor muntean*” (N. Iorga, *Sfaturi pe întuneric*); „*Marin Preda este comportist*” (Savin Bratu, în „*Viața românească*”, 1964, apud postfața la *Întâlnirea din Pământuri*, BPT/„*Jurnalul Național*”, 2010). Oare mai folosește cineva azi exprimarea *complement nedrept* (pentru *complement indirect*)? (v. *Dicționar englez-român Panovf*, 1981).

Unor termeni precum cei mai sus citați li se opun forme recente sau foarte recente, împrumutate sau adaptate din limbi străine de cultură, ori formate, după modele străine, pe terenul limbii române – cum ar fi: „*imagine satelitară*”; *a antropiza, antropizat, antropizare*, „*rurbanizare*” (termen care apare pus între ghilimele chiar în textul respectiv); „*convergență a fluxurilor transfrontaliere*”; *neominorități* [naționale – de exemplu, indienii, chinezii, africanii etc., veniți mai de curând în România]; *metanier* (ca substantiv, cf. *petrolier*); (toate exemplele au fost selectate dintr-un manual de geografie pentru clasa a XII-a, apărut la editura CD Press în 2007); „*regionare a unui teritoriu*” (sau, către sfârșitul aceluiași manual, forma – și ideea de – *regionalizare*, căreia i se și dau 3 sau 4 definiții). Pe de altă parte, ar fi interesant de alcătuit o listă cu exemple de cuvinte și expresii care și-au pierdut sensul inițial sau tradițional, acesta fiind extins sau transferat la alte realități – potrivit cu mașinile, operațiunile etc. nou apărute (cf. *a scrie la mașină/a dactilografia*, folosite incidental și pentru computer; acum, la computer textele se *editează*). Foarte mulți astfel de termeni recenți sunt ilustrativi pentru mecanismele de formare a cuvintelor – de ex. „o pasă *semidecisivă*” (comentator sportiv, *Eurosport2*, 8.07.2012); „[Plăcile Cesarom au] o *lucrabilitate superioară*” (publicitate la ProTV); *crionaut* (în revista „*Magazin*”, nr. 13, 31 martie 2011, p. 4), *criogenizare, criogenizat*. În mod firesc, am putea spune, unele forme recente sunt ilustrări ale aflului lexical anglizant, atât de caracteristic perioadei actuale; de pildă: *extraopțiune*. (Să se compare cu sensurile termenului *extra*, respectiv prefixului *extra-*, din limba engleză: (1) „(a person or thing that is) additional”; (2) „unusually; exceptionally: *an extra fast car* [C18: perhaps shortened from

EXTRAORDINARY]” – COLL).¹ Dar și alte limbi (cum ar fi italiana) participă la această îmbogățire neologică fără precedent: „Singurul *stranier* [cu pl. *stranieri*, cu -i final scurt, ca în *șoferi*, *rangeri* etc.] din echipa Spaniei” (comentator TV sportiv, *Eurosport2*, 8.07.2012).

Din nefericire, uzul eronat se poate observa destul de frecvent în aria de cuprindere a neologismului. Acesta se referă, de multe ori, la cuvinte sau forme provenite din anglicisme greșit preluate: „Obiectivele tuturor colaboratorilor trebuie să fie *priorizate*” (dintr-un articol de managementul întreprinderii scris de un angajat al firmei *Dacia Renault*). Uzul eronat și improprietatea formal-semantică pot fi întâlnite adesea în discursul public; un membru al Consiliului Superior al Magistraturii, vorbind la TV, folosea termeni precum *deviaj* sau *antepronunțare* (ar fi de observat, între altele, că nu există și termenul, altfel posibil din punct de vedere pur teoretic, *prepronunțare*). La fel putem întâlni, de pildă, *corecții*, pentru *corectări*, *corijări* [referitor la buget etc.]. Este adevărat că DLR îl dă pe *corecție* ca fiind *rar* în sensul de „corectare, îndreptare”, dar cert e faptul că termenul a început să fie folosit practic exclusiv în contexte tehnico-științifice, specializate (de pildă, referitor la un mecanism numai așa se spune, *corecție*, în sensul de „ajustare”).

Există însă, mai ales în mass-media, o sumedenie de termeni care întrunesc toate elementele definitorii ale noțiunii de *barbarism*. În principiu, este vorba despre neologisme asimilate incomplet sau eronat de către (anumite categorii de) vorbitori ai limbii române, adevărate xenisme sau termeni care nu sunt neapărat necesari din punct de vedere informațional-funcțional... Referindu-ne la anglicisme, ar fi de observat faptul că multe „barbarisme” s-au format de fapt prin preluarea și extinderea sensului unor termeni preexistenți în limbă, care aveau o formă asemănătoare și/sau o origine comună, cum ar fi *decadă*, *reabilitare* sau *locație*, ceea ce poate duce de foarte multe ori la situații de echivoc. Felurite exemple de „cuvinte rău formate”, cum ar fi „*fault cartonabil*” (termen întrebuințat de un crainic sportiv al TVR1, în timpul Campionatului Mondial de Fotbal din 2010, comentând semifinala Olanda-Uruguay) ne pun în prezența unor formații posibile, deși foarte problematice (în cazul de față, în primul rând pentru că adjectivul terminat în *-abil* provine de la un substantiv, nu de la un verb, ca, de pildă *sanționabil* sau *pedepsibil*); la fel, un pamfletar și politician român e mândru că a „patentat” forma *pușcăriabil*. În mod asemănător, există neologisme (teoretic) posibile, preluate din limbi ca franceza sau engleza, dar pe care nu le dau nici dicționarele curente ale limbii engleze ori ale limbii franceze, de ex. „fond de teint *matifiant compact*”/ „*matifying compact foundation*” (produs cosmetic sub marca *Sephora*); cum s-ar zice așadar în românește, *a matifia* sau *a matiza*? De asemenea, pot fi remarcate neologisme cel puțin discutabile, puse în circulație de persoane prea grăbite să accepte termeni, forme sau sensuri noi; de exemplu, la nivel semantic, „[un atlet care] a *rectificat* de [n] ori recordul mondial”. Considerăm și că preluarea adj. *maternal* din limba engleză reprezintă un abuz lexical: „concediu *maternal*”. (Să se compare cu rom. „concediu de *maternitate*”, dar și „unchi *matern*”; cf. engl. *maternal*: „1. of, relating to, derived from, or characteristic of a mother; 2. related

¹ Singurul sens asemănător înregistrat în DLR pentru prefixul *extra-* este cel de „foarte”, în *extraurgent*.

through the mother's side of the family: *his maternal uncle*" – COLL). Oricum, credem că situația înregistrării neologismelor în dicționarele limbii române este cât se poate de importantă, chiar și pentru profesorii de limbi străine sau pentru lexicografi. Un exemplu: „**employer** *smf.* patron; angajator” (dar ultimul termen nu este înregistrat de majoritatea dicționarelor noastre monolingve); ne putem întreba, ce statut au, din acest punct de vedere, termeni ca *locație* „situație, loc (de desfășurare), poziție, sediu”, *vocal* „vehement, critic”, *a edita*, *soft(ware)*? Pe de altă parte, ar fi de remarcant tendința de specializare extremă a unor neologisme (cele aparținând vocabulelor tehnico-științifice de mare specializare sau care se reclamă de la acestea – cu alte cuvinte, ceea ce se numește în limba engleză *technical terms*); de exemplu, *intruzie mnezică*, *efebofobie* (ambele, folosite în domeniul pedagogiei și psihologiei). Alteori, colocația este cea care impune un sens (relativ) nou; apare deci ceea ce s-ar numi un neologism colocativ: „Frișcă *spray*” (dintr-o broșură publicitară tipărită de magazinele *Kaufland*); un caz destul de interesant de sens nou, filtrat prin prisma colocației noi, specializate, este adjectivul *real*: „Chiar dacă *economia reală* va începe să-și revină [...], restanțele vor continua să crească...” („Adevărul de seară”, luni, 4 ianuarie 2010, p. 13). Tot colocația duce la apariția unor sintagme specializate ca „piață *volantă*”. Aspectele semantice care țin de specializarea domeniială sunt de altfel destul de numeroase în contextul activității de comerț, dar și de marketing și publicitate. De multe ori, ele fac parte din denumiri comerciale inedite sau total neobișnuite: „unt *tartinabil*”, „mălai *cremogen*” etc. „Alunele *de pădure*” denumesc un sortiment de alune (din genul *Corylus avellana* – deși, în realitate, este vorba despre așa-numitele *alune turcești*, cărora grecii le zic *funduki*), care trebuie pur și simplu diferențiate de „alunele de pământ/americane” (*Apios tuberosa*). De observat că însăși denumirea (la origine, comercială) de *alună* este, astăzi, tributară engl. *nut* („1. a dry one-seeded indehiscent fruit that usually possesses a woody wall; 2. (not in technical use) any similar fruit, such as the walnut, having a hard shell and an edible kernel; 3. the edible kernel of such a fruit” – COLL); de obicei, acum oamenii, când mănâncă „alune (sărute/prăjite etc.)”, mănâncă, de fapt, *arahide*... La fel s-a întâmplat, din punct de vedere semantic, și cu *făina albă* sau *făina de grâu* – opuse de limbajul comercial *făinii de porumb* (adică, *mălaiului*), ori poate și *făinii de secară*, *făinii de mei*, *hrișcă* etc.

În alt context, probleme semantice apar acolo unde uzul, propriu unor utilizatori cu o cultură medie sau submedie, tinde să impună sensuri improprii pentru termeni fals sau aproximativ înțeleși în contexte tipice. Este cazul unor termeni ca: *inerent*,² *lasciv*, *a preconiza*,³ *oneros*, *salutar* (v. și Manea: 2010); de exemplu, „prețul [construcției stadionului] *se preconizează* că a fost cuprins între [...]” (comentator TV, transmițând de la Olimpiada de la Londra 2012). Alteori, este vorba pur și simplu despre pierderea sensului etimologic/inițial: *an sabatic* (definit de *Legea învățământului* din țara noastră ca fiind anul liber pe care un cadru didactic poate să-l obțină dacă are cel puțin cinci ani de vechime în învățământ). Să se compare cu engl. *sabbatical* „1. denoting a period of leave granted to university

² Termenul *inerent* este glosat de DLR ca „nedespărțit”.

³ Singurul sens dat de DLR pentru uzul actual al verbului *a preconiza* este acela de „a propune, a recomanda, a indica, a concepe drept cel mai potrivit”.

staff, teachers, etc., esp. approximately every seventh year: *a sabbatical year; sabbatical leave*; 2. denoting a post that renders the holder eligible for such leave; 3. any sabbatical period [C16: from Greek *sabbatikos*; see SABBATH]” (COLL). În mod contrar (sau cel puțin acționând în sens de remediu), creativitatea lexicală se manifestă destul de activ (iar, uneori, chiar la modul absolut) în limba română contemporană: „[...] poartă urmele unui conflict *abraziv*” (comentator sportiv, la postul TV *Eurosport2*, 8.07.2012). În unele cazuri, este vorba despre creații neologice tributare domeniului – ba chiar stilului – tehnic (sau tehnico-științific): „securistul *reșapat*” [era vorba despre omul de afaceri D. Voiculescu] – (în ziarul „Curentul”, 4 febr. 2011, p. 2). Alteori, avem de-a face cu creații personale, unele deosebit de savuroase: „agenție de *fraieraj*” (cf. „agenție de *brokeraj*” – David Ilina, *Al treilea infinit*, Editura Tiparg, 2010; p. 92). Remarci (sau... *remarce*) interesante se pot face și în legătură cu forma – și funcționarea morfologică, în primul rând flexionară – a unor termeni neologici. Există, de pildă, o tendință, destul de veche în limbă, de a atribui gen gramatical, prin refacerea analogică a formei de plural, respectiv de singular. Unele substantive neutre (de exemplu *robinet, vagonet, virus*) devin masculine – *robineți, vagoneti, viruși* –, prin refacerea analogică a formei de plural (cf. substantivele masculine de tipul *cadet-cadeți, mus-muși*), iar altele (de exemplu *celenterat, imparicopitat, porcîn*) devin feminine (la singular: *o celenterată, o imparicopitată, o porcînă*), prin refacerea formei de singular după forma de plural (simțită ca fiind specifică pentru feminin – poate și cf. subst. *fîință*, deși, în mod normal, raportarea semantică ar fi trebuit să se facă la *animal*). Prima dintre aceste tendințe ale uzului „în mișcare” afectează neologismele (percepute ca) tehnico-științifice (sau termenii provenind din „vocabularele specializate”) (v. și Manea: 2010), de pildă: „*clusterii* se aleg printr-un program complet aleatoriu” (citată dintr-o lucrare de statistică economică); *sfincteri* (formă auzită de la un inginer); „*registri* (de orgă)”, (în revista „Magazin istoric”, febr. 2011, p. 93). Personal [C.M.], am asistat la o controversă lingvistică amicală și amuzantă între un administrator de bloc și un fost administrator, din care am putut reține că forma de plural *contori* se folosește pentru aparatele care înregistrează consumul de apă, în vreme ce forma *contoare* este pentru cele electrice. Firește că normarea lingvistică devine, în urma acțiunii unor astfel de mecanisme și fenomene bazate pe analogie și atracția contextului domeniial, mai dificilă în mod exponențial (ca să folosim alt neologism la modă – cf. engl. *exponential* „[...] 4. *Informal. very rapid*” – COLL). Și tot domeniul normării lingvistice se resimte, în sens negativ, sub efectul influenței (abuziv) anglicizante care se manifestă actualmente, atât la nivel fonetic („un *cârgo* a eșuat...” – pronunțare auzită într-un jurnal TV), cât și la nivel ortografic (*Eritrea* – în loc de *Eritreea, mediteranean* – în loc de *mediteraneean, Suriname* – în loc de *Surinam* – așa cum apare într-un manual de geografie pentru clasa a XII-a, Editura CD Press, 2007).

Ca ilustrare a procesului de pătrundere pletorică în vocabularul limbii române contemporane a neologismelor mai mult sau mai puțin ilustrative pentru dezvoltarea actuală a societății *globalizate* (ori, ca să folosim un termen de origine franceză, *mondializate*), am recurs la cazuri relevante de anglicisme. Este practic redundant să afirmăm că anglicismele nou pătrunse în limba română constituie un corpus cu totul remarcabil, mai ales în perioada ultimelor două decenii și ceva. Acești termeni

ilustrează domenii dintre cele mai variate, dintre care domeniul financiar-bancar, cel științifico-tehnic, al modei și vieții mondene, cel al activităților sportive și recreaționale (ori de *loisir/ entertainment*) constituie partea cea mai consistentă. Abundența lor se manifestă la modul absolut, fie că este vorba despre: (1) Domeniul economic și financiar. „Adevărul Holding” (cf. engl. *holding* „[...] 2. (often pl.) property to which the holder has legal title, such as land, stocks, shares, and other investments” – COLL) – în articolul de reclamă din „Adevărul de seară”, luni, 4 ianuarie 2010, p. 7); „USD”, „GBP” (vs *CHF*) – abrevieri scrise, în mod curent, pe panourile de afișare de la casele de schimb valutar. (2) Domeniul tehnicii și al științelor: *shelf* (termen din domeniul geologiei – cf. engl. *shelf* „Mining a layer of bedrock hit when sinking a shaft” – COLL); *copywriter*, *dogger* (cf. engl. *dogger* „a large concretion of consolidated material occurring in certain sedimentary rocks” – COLL); *tory* (cf. engl. *Tory* „1. a member of the Conservative Party in Great Britain or Canada; 2. a member of the English political party that opposed the exclusion of James, Duke of York from the royal succession (1679–1680). Tory remained the label for subsequent major conservative interests until they gave birth to the Conservative Party in the 1830s” – COLL), *cool*, etc. Toate cuvintele de mai sus sunt consemnate și în DOOM₂. (3) Domeniul modei: *model(l)ing*, *streci* – din engl. *stretch pants* (McM). Unii termeni din această categorie au intrat mai demult în limbă: *bermude* – cf. engl. *Bermuda shorts* „close-fitting shorts that come down to the knees. Also called: *Bermudas*” (COLL). (4) Domeniul alimentației și al artei culinare: „Fructele crude, consumate sub formă de salate și *shake-uri*...” („Adevărul de seară”, luni, 4 ianuarie 2010, p. 12). (5) Domeniul științelor umanistice: „prone *emfatic*”, „construcție *emfatică*”; termenul *emfatic* este atestat din abundență, în lucrările de gramatică, cu sensul din limba engleză (*emphatic*, „stressed”) – de exemplu, el apare în programa de limba engleză de la Academia de Poliție. (6) Vorbirea curentă, limbajul presei (și, în general, al *mass media*). Un termen pe cale de a intra în limbă cu drepturi depline este *utilitate* (cu forma de plural, *utilități*), de ex. „apartament dotat cu toate utilitățile”, cf. engl. *utility* „a public service, such as the bus system; public utility” – COLL.); la fel, cuvântul *exponențial*, chiar pătruns indirect în română, este tribut ar limbii engleze (*exponential* „*Informal. very rapid*”).

Interesante ni se par, din perspectiva actuală a studiului limbii române, anglicismele mai vechi în limbă, dintre care unele sunt deja – sau demult – căzute în desuetudine. Așa de pildă, termenul *bristol*, care apare în opera lui Caragiale de exemplu (cu accentuare pe silaba finală, așadar potrivit pronunției franțuzești), are un etimon (fie și indirect) englezesc – deși termenul *bristol* a fost preluat, fără îndoială, din franceză; forma din engleză, *Bristol board*, este glosată ca: „a heavy smooth cardboard of fine quality, used for printing and drawing” (COLL). Tot la Caragiale (dar și la mulți dintre autorii contemporani lui) apare termenul *chembrică*, tot anglicism la origine, deși de sursă îndepărtată flamandă (*cambric* „a fine white linen or cotton fabric [C16: from Flemish *Kamerijk* CAMBRAI]” COLL). În prefața romanului *La Medeleni*, autorul, Ionel Teodoreanu, spune că făcea *patinaj* și *sketing* [sic!]. În volumul *Amintiri despre Caragiale* (apărut în Editura Minerva, 1972), la p. 21, Arghezi spune: „își priveau cu mulțumire forma ghetelor galbene, prin care totuși relieful de la degetul mare al piciorului, comprimat de rigurile *boxului calf*,

până la lustru...” (v. engl. *box calf* „black calfskin leather, tanned with chromium salts, having a pattern of fine creases formed by boarding [C20: named after *Joseph Box*, London shoemaker]” – COLL); în românește a rămas doar forma *box*. Iar la p. 31 apare: „gustul american, cunoscut mai mult în etichetele șampaniilor franceze *Extra dri, Triple sec...*” [subl. autorului: cu litere italice]. În același volum, la p. 56, într-un fragment de B. Ștefănescu-Delavrancea, se folosește termenul *sleeping-car* „vagon de dormit”. Într-un articol al aceluiași Tudor Arghezi, din revista „Luceafărul”, I, XII, 1958, apar exprimări precum: „Natura mi-a dat un ceea ce se cheamă *standard* de viață ridicat...”, *mohairul* (cf. engl. *mohair* „1. Also called: *angora*. the long soft silky hair that makes up the outer coat of the Angora goat; 2. a fabric made from the yarn of this hair and cotton or wool; (as modifier): *a mohair suit* [C16: variant (influenced by *hair*) of earlier *mocayare*, ultimately from Arabic *mukhayyar*, literally: choice, from *khayyara* to choose]” – COLL). Alți termeni neologici cunosc o nouă tinerete: „S-a statornicit încă de la Homer că scriitorul reprezintă *excelența* artistică a limbii” (Arghezi, *ibidem*). Termenul este acum revigorat, din surse directe anglo-americane, apărând în sintagme ca „premiu de *excelență*”; în DLR *excelență* este glosat astfel: „2. calitatea de a fi excelent; înalt grad de perfecțiune, superioritate”. Termenul *nursă* e întrebuințat azi în mod curent – ca și *nursing*; dar *nursă* s-a mai folosit cândva, cu sensul de „doică”: „*nursa* căreia îi fusese încredințat” (în *Toate pânzele sus!*, vol. II, Editura Art/„Jurnalul Național”, 2009, p. 53). Mai aproape de zilele noastre, s-a zis „a da (un gol)/a marca (un gol)/a șuta cu *ristul*” (cf. engl. *wrist* „1. *Anatomy*. the joint between the forearm and the hand. Technical name: *carpus*; 2. the part of a sleeve or glove that covers the wrist” – COLL).

Cazuri aparte sunt, neîndoielnic, acele cuvinte, forme sau sensuri tributare limbii engleze, care sunt mai vechi, dar au fost preluate fără îndoială de către autorul în cauză direct „de la sursă”, adică prin contact cultural nemijlocit. De pildă, Petre Pandrea (în volumul *Germania hitleristă*, Editura „Adevărul”, 1937) spune: „[...] jocul trebuie să fie *fair* (cinstit și elegant)...” (p. 27); „despărțind *City-ul* și *Alt-Berlin* de vestul orașului [Berlin!]”; „Papen [...] era *outsider* [subl. autor.]”; *beafsteac*; „în fruntea *celor un milion de trupe* de asalt...” (cf. engl. *troops* „soldiers”); „național-socialismul este ca friptura „*rumpsteck*” [sic]: pe dinafară cafenie, pe dinăuntru roșie-bolșevică”; „Din *Fichte* [...] hitleriștii fac un *herold* [?] al odioasei lor dictaturi”; „[...] conțin următorul *lament* [?] ca un fir roșu”. În mod oarecum asemănător, se pot face observații asupra destinului sensurilor și cuvintelor pătrunse într-o limbă anume. Iată, de pildă, cum se trata din punct de vedere semantic termenul englezesc *rating* prin anii '80 ai secolului trecut, în dicționarul englez-român de uz școlar al Irinei Panovf: „**rating** s. 1. *nenum.* evaluare. 2. *amer. școl.* notă. 3. clasare”. Să se compare sensurile de mai sus cu sensul termenului *rating*, ajuns atât de frecvent în presa de azi. Și iată cum era echivalată/explicată, în același dicționar, expresia *in terms of* – azi calchiată (sub forma *în termeni de*) și aflată într-o vogă asemănătoare termenului mai sus citat: „*in terms of*: (a) exprimat în; (b) în funcție de”; sau cum era glosat termenul *terminal*: „I. s. 1. capăt de linie. 2. aerogară”. Și exemplele ar putea continua, chiar și numai din sursa citată. Folosind date selectate din același dicționar, putem ilustra și o chestiune legată de preluarea formei unor anglicisme care erau deja (destul de) vechi în românește: „**stewardess**

/'stjuodis/ s. stewardesă”, dar „**steward** s. [...] stiuard” (sic!). La fel de interesantă ca folosirea sau preluarea propriu-zisă a anglicismului în cauză ni se pare atitudinea față de neologism a autorului preluării (sau, unde e cazul, al traducerii) respective. De exemplu, „un taior – pe care-l poartă la *week-end*” (în traducerea romanului *Inelele din Bicêtre*, de Georges Simenon, Editura pentru Literatură Universală, 1968, p. 152); este de remarcat prepoziția, aceeași ca în engleză (*at the weekend*), ca și scrierea italicizată, în textul traducerii, a cuvântului *week-end* – care era simțit în epocă, în limba originalului, franceza, drept xenism. Dar și mai interesantă – în sensul de relevantă – credem că este atitudinea utilizatorului nativ al limbii – scriitor sau nu – față de neologismul de sorginte anglo-americană. În context, cea mai normală atitudine pare să fie cea ironică, critic-demitizantă; iată o astfel de atitudine ironic-difidentă ilustrată de opera literară cea mai cunoscută a scriitorului român Radu Tudoran, referitor la termenii *bar* și *tejghea* și, respectiv, *barman*: „[...] se îndreptă spre omul de la bar, adică de la tejghea, ca să întrebuițăm un cuvânt care nu spune nici mai mult, nici mai puțin decât celălalt. Cârciumarul – de ce i-am mai spune barman, după ce am vorbit de tejghea? – era alb și umflat ca o balenă...” (*Toate pânzele sus!*, vol. II, Editura Art/„Jurnalul Național”, 2009, p. 168). Alteori, atitudinea de distanțare ironică sau critică are valențe umoristice: „Dl. [...] a dezvoltat niște bățături” – în loc de „a căpătat...”, cf. engl *to develop* „to contract (a disease or illness)” (termen folosit de Monica Anghel, într-o emisiune la *Europa FM*, 13 oct. 2010).

Este adevărat că termenii mai nou pătrunși în limbă sunt percepuți ca fiind mai degrabă marginali – sau comparativ specializați: „(pui) *griller*” (cf. engl. *griller* „food cooked by grilling” – COLL; în engleză, termenul este contrapus lui *boiler* „a tough old chicken for cooking by boiling” – COLL); *LCD* (cf. engl. *LCD* „liquid-crystal display”), termen pătruns în uzul curent al limbii române (și, lucru consemnabil, cu pronunțarea englezească a literelor din care este format acronimul). Tot termeni comparativ marginali sunt cei (super)specializați – fie că provin din domeniul economic, tehnic propriu-zis, financiar-bancar, din domeniul tehnologiei informației și al comunicațiilor, din domeniul comerțului, al științelor umanistice, al sportului și *entertainmentului* sau al artei. ● Termeni reprezentativi pentru domeniul electronicii sau din domeniul *IT* (adică, al tehnologiei informației). Deși termeni (comparativ) specializați, acestea sunt cuvinte devenite, în ultima vreme, din ce în ce mai frecvente: *examen CT* („computerized tomography”); *backing system* „sistem de rezervă (în electronică, în domeniul computerelor)”); „*Player P1580 Samsung*”; *Autocd* „aparat pentru CD – montat la bordul unui automobil”; „*a salva* (un document în format electronic)”, *salvare* – cf. engl. *to save* „*Computer technol.* an instruction to write information from the memory onto a tape or disk” – COLL. ● Termeni reprezentativi pentru domeniul economiei: „*off-set* «program de compensare economică»” („Adevărul de duminică”, 26.03.2010, p. 4); „[Ei] cu cine fac *banking*?” (reclamă TV, pentru o anumită bancă). ● Termeni reprezentativi pentru domeniul tehnicii generale sau al transporturilor: *paletizare*, *a paletiza* (cf. engl. *palletize* or *palletise* „(tr.) to stack or transport on a pallet or pallets”, *palletization/palletisation*; (auzită de la un cadru tehnic): *OSB* „oriented stratified board”. ● Termeni reprezentativi pentru domeniul comerțului: *testere* (adică recipiente de sticlă pentru parfum etc.), cf. engl. *tester*¹ „a person or thing that tests

or is used for testing” – COLL; „pătură *fleece*” (într-o broșură de prezentare și reclamă, ofertă la magazinele Kaufland, în nov.-dec. 2010). ● Termeni reprezentativi pentru domeniul sportului, al activităților recreative etc.: *topo* (cf. engl. *topo* „*Mountaineering*. a picture of a mountain with details of climbing routes superimposed on it [C20: shortened from *topographical picture*]”), *față* (cf. engl. *face* „*Mountaineering*. a steep side of a mountain, bounded by ridges”), *nucă* (cf. engl. *nut* „*Mountaineering*. a variously shaped small metal block, usually a wedge or hexagonal prism (originally an ordinary engineer’s nut) with a wire or rope loop attached, for jamming into a crack to provide security”) etc., din vocabularul alpiștilor. ● Termeni reprezentativi pentru domeniul științelor umanistice și al artei: rom. *apelativ* este inspirat de engl. *appellative* „1. an identifying name or title; appellation; 2. *Grammar*. another word for *common noun*”; „[...] lucrând într-un teatru *underground*” (*Adevărul*, 18 iulie 2010, p. 25).

Din rațiuni care țin de valoarea și cantitatea informativă, ca și de frecvența relativă, unele anglicisme au fost preluate – și sunt, dealtfel, folosite – ca atare, deci cu forma lor originală. De fapt, tot mai mulți vorbitori sunt familiarizați cu vocabularele specifice diverselor domenii de specialitate: „[...] apreciază Dragoș Cabat, *managing partner* în cadrul firmei de consultanță financiară *Financial View*”; („*Adevărul de seară*”, luni, 4 ianuarie 2010, p. 13) – context în care ar fi cazul să ne gândim cum de mai există, totuși, și forme ca *revizor contabil*, *contabil-șef* sau *economist-șef*; „*Timing*-ul e excelent (comentator TV, *Eurosport2*, 8.07.2012); „finala jucată de un nou *Dream Team*” (comentator TV, la Olimpiada de vară din august 2012); „așa, un *overview* al situației din echipă” (commentator TV, *Eurosport2*, 8.07.2012); „[...] *aka...*” (era vorba despre un produs, nu despre o persoană! – cf. engl. *a.k.a.* or *AKA* „*abbrev. for also known as*”), „În seara asta avem un *line-up* [de „vedete”, DJ-i etc.] excepțional” (cf. engl. *line-up* „1. a row or arrangement of people or things assembled for a particular purpose: *the line-up for the football match*; 2. the members of such a row or arrangement” – COLL), ambele exemple auzite la *Radio 21 FM*; „Realitatea TV, cu un *share* mediu de 4,2%” (în sensul de „cotă (de audiență)” (*BITV*, 7 aug. 2012). Dealtfel, același lucru se întâmplă și în alte limbi – de pildă, în limba franceză –, nu numai în română. De pildă, o anecdotă-parodie franțuzească (primită de pe Internet) cuprinde și următorii termeni: „Le Parti Communiste, la Ligue Communiste Révolutionnaire organisent des *seat-ins* [sic!] et des manifestations devant la maison de la fourmi. [...] La cigale meurt d’une *overdose*. [...] La maison est *squattée* par un *gang* de cafards immigrés” (v., respectiv, engl. *sit-in* „1. a form of civil disobedience in which demonstrators occupy seats in a public place and refuse to move as a protest; 2. another term for *sit-down strike*”; *overdose* „(esp. of drugs) an excessive dose”; *to squat* „*Law*. to occupy land or property to which the occupant has no legal title” – COLL).

Atunci însă când exagerările anglizante constituie regula – sau rațiunea însăși – a procesului de împrumut, se poate bănui o tendință de nuanță subversivă – comparabilă cu „limba de lemn” (pe care Françoise Thom a postulat-o și a analizat-o în contextul societăților totalitare de tip comunist-stalinist). Iată câteva exemple selectate de noi: „comportament *adictiv*”, „metode *experiențiale*” (auzite de la un specialist în psihologie; cf. engl. *experiential* „*Philosophy*. relating to or derived from experience; empirical” (COLL); *flaiere* (în sensul de „prospecte/foi

publicitare/fluturași”); „Revelion *last minute*” (*Realitatea TV*); „[...] care să ofere *learners-ilor*”, „învățare *lifelong*” (dintr-o prezentare pe ecran, pentru un program european, la UPIT). Paradoxal, se pare că verbul *a previziona* a fost format de anglomanii de la noi, fără influența (cel puțin, directă) a elementului anglo-american. (Cf. engl. *prevision*: „*Rare*: 1. the act or power of foreseeing; prescience; 2. a prophetic vision or prophecy” – COLL). Unele barbarisme din această categorie sunt însă numai termeni familiari: „E foarte/destul de/cât se poate de OK!” (Pe când exprimarea: „E OK cu mine”? – cf. engl. „It’s OK with me”); „Județul Vâlcea e *nambăr uan* în România [la turism]” (auzit în cursul unei întruniri a AJTR, la Horezu, ian. 2010). În același context, al *barbarismelor*, se situează formațiile hibride (*romgleze*, cum s-ar zice), de tipul: „campion european *under-douăzeci și trei*” (Comentator sportiv TV); „campionatul *under nouăsprezece...*” (TVR1, comentator TV, în cursul Campionatului Mondial de Fotbal 2010). Că invazia anglizantă a influențat – și continuă să influențeze – profund limba română, nu numai la nivelul lexicului, o dovedesc cu prisosință și pronunțările anglizante/hiperanglizate de tipul: *Gai de Mopezan*, *Riceard Uagnăr* (semnalate de scriitoarea Ileana Vulpescu). La fel, au auzit numele hispanic *Robles*, aparținând unui sportiv cubanez, pronunțat [‘robălz] (de către un comentator sportiv, la TV, în timpul Olimpiadei de la Londra, 2012); sau numele *Abreu*, pronunțat, alternativ, *Ăbriu* sau *Ēbruu*. Mai alarmant pare faptul că unele acronime românești sunt înțelese și/sau pronunțate *à l’anglaise*; un exemplu de anglizare abuzivă (în cazul de față, fonetică), ca rezultat al familiarizării crescute a vorbitorilor cu termenii limbii engleze (cf. înțelegerea lui BIG – „(produse de) băcănie, industriale, Gospodina” – ca fiind „ceva mare”, după adj. englezesc *big* – semnalată de regretata Mioara Avram) este: „noul *DOOM*” (pronunțat [dum]!)” – pronunțare auzită, nu demult, de o colegă a autorilor, de la un cadru didactic, tot profesor de limba română.

În mod caracteristic, anglicismele cele mai *populare* (frecvente, adică) sunt cele pătrunse în limbajul specific tinerilor și copiilor, aflați sub influența directă și masivă a *mass media*: „*Iúpii!*” (cu accentul pe prima silabă); *Șu!* (în loc de *Uși!*) – într-o emisiune de tip „reality TV” (la *ProTV*, aug. 2012); „(hai) *șarap!*” (adică: *shut up!*) – formă auzită de noi [CM] pe la mijlocul anilor ’70; „Cunosc *tone de oameni care...*” (spus de un designer, pe postul TV *Acasă*), cf. adv. engl. *tons* „(intensifier): *the new flat is tons better than the old one*” (COLL); (tânăra generație folosește des construcția: „*Îmi pare rău să spun (... , dar...)*” – calc evident după engl. „*I’m sorry to say/report – spoken*): *We’re going to have to lay off 100 employees, I’m sorry to say*” (McM); de fapt, englezii mai spun (formal) și: „*I regret to say...*” (care se folosește și de către francezi – de unde, foarte probabil, calcul din limba română: *regret să constat că...*). Că lucrurile așa stau în privința apetenței disproporționate pentru anglicisme a românei actuale, o arată și texte de presă sau publicitare precum definițiile date pentru un rebus, intitulat *Romgleza*, din publicația tipărită de firma comercială *Kaufland* (broșură editată de Kaufland România S.C.S., nov. 2010). Unele definiții sunt corecte, deși pe alocuri par cam incomplete sau simpliste (de ex., „ocupație favorită în afara profesiei = *hobby*”, „clădire modernă cu multe etaje = *building*”, magazin foarte mare = *supermarket*”, „e-n regulă! = *OK*”, „grătar pentru fripturi = *gril*” [ortografiat cu un singur *l*], „om cu calități senzaționale (?) = *superman*”; altele însă păcătuiesc din punct de vedere semantic: „echipă sportivă

profesionistă [s. n.] = *team*”, „mic obiect de mare valoare [s. n.] = *gadget*” (cf. engl. *gadget* 1. a small mechanical device or appliance; 2. any object that is interesting for its ingenuity or novelty rather than for its practical use” – COLL).

Revenind la *barbarisme*, care afectează practic toate subdomeniile referențiale și stilistic-funcționale ale limbii, suntem de părere că ele reprezintă o sursă de „poluare lingvistică”, pe care școala de toate gradele ar trebui s-o combată mai hotărât, dar și mai nuanțat. Iată câteva exemple, alese dintre numeroasele cazuri fișate de noi: *alarmă* (inclusiv în meniul, tradus, al telefoanelor mobile etc.) pentru „sonerie (de ceas)” sau chiar „ceas cu sonerie”, cf. engl. *alarm* „5. a. the device in an alarm clock that triggers off the bell or buzzer; b. short for *alarm clock*”; „Coca Cola *Regular*” (scris pe o etichetă de pe un raft al magazinului *Kaufland* – cf. engl. *regular* „1. normal, customary, or usual”); „Passival [un medicament somnifer] – induce un somn de calitate” (afiș, într-un magazin de produse farmaceutice naturiste); *linie* „strună/ață/nailon de undiță” – cf. engl. *line* „anything long, flexible, and thin, such as a wire or string: a *washing line*; a *fishing line*” (COLL); „VOPSITORIE AUTO // *POLISH*” (anunț pe o pancartă comercială, Colibași-Argeș) – cf. engl. *polish* „3. a substance used to produce a smooth and shiny, often protective surface”; „Tipul contractului: național. Calitatea Universității din Pitești: *promoter*” (din documentația unui contract de cercetare); „mișcarea e comandată circular în direcția *clockwise*” (dintr-un articol de inginerie); *headlines* „titluri”, *News* „știri” (scrise pe ecran – în genericul telegazetului transmis de *Realitatea TV*, 18 aug. 2012); „Existând posibilitatea de *advocacy* (?)” (referitor la „mediatorii școlari”, „în problema abandonului școlar”); „Confruntare în *panel*” – cf. engl. *panel* „4. a group of persons selected to act as a team in a quiz, to judge a contest, to discuss a topic before an audience, etc.; (as modifier): a *panel game*” (COLL); (scris pe o fișă de examinare clinică, făcută de un specialist în medicină, care voia în mod evident să epateze): „*status* postoperator” (cf. engl. *status* „a state of affairs” – COLL); *accesibilitate* (spus de o persoană din industria modei, la *ProTv*) – cf. engl. *accessibility*; „Când se va reuni *boardul* Fondului Monetar?” (TVR1, 26 iunie 2010) – cf. engl. *board* „5. (sometimes functioning as pl.) a group of people who officially administer a company, trust, etc.: a *board of directors*” (COLL); *memorial*, folosit ca atare, în loc de „monument (comemorativ)” – cf. engl. *memorial* „1. something serving as a remembrance”; *șovinism*, în sensul (oare cât de vechi?) din limba engleză („3. smug irrational belief in the superiority of one’s own race, party, sex, etc.: *male chauvinism*” – COLL); am fost informați de vorbitori făcând parte din tânăra generație că „l-au auzit la TV”; „*Stewarzii*” (folosit în comentariile despre Cupa Mondială de fotbal din Africa de Sud; sensul este acela de „oameni de ordine”, cf. engl. *steward* „5. a person who helps to supervise some event or proceedings in an official capacity” – COLL); *a capitaliza* (folosit destul de frecvent în mass media), cf. engl. *to capitalize* (*on sth.*) „to take advantage (of); profit (by)”; „*Hărți de risc și hazard*” (în anunțul unei purtătoare de cuvânt a Administrației Naționale „Apele Române” – TVR1) – cf. engl. *hazard* „1. exposure or vulnerability to injury, loss, evil, etc.” – COLL. Barbarisme sau nu, termenii formați pe teren românesc reprezintă punctul culminant și etalonul cel mai convingător al procesului pătrunderii anglicismelor în limba română contemporană. De exemplu: „General Motors va fi *listată* la două burse” (titlu în „Adevărul”, 20 aug 2010, p. 24) – cf.

engl. *listed company* „*Stock Exchange*. a company whose shares are quoted on the main market of the London Stock Exchange”; „albumul *remasterizat* anul acesta” [Europa FM]; cf. engl. *master* „an original copy, stencil, tape, etc., from which duplicates are made”; „Alimentele *procesate*, principalii vinovați [pentru toxinele din organism]” („Adevărul de seară”, luni, 4 ianuarie 2010, p. 12)... deși în română există verbul *a prelucra* (*alimentele*); aici se pare că se poate invoca specializarea (tehnică) a termenului: cf. engl. *to process* „2. to treat or prepare by a special method, esp. to treat (food) in order to preserve it: *to process cheese*”; „s-au ocupat de *rebranduirea* litoralului bulgăresc” („Adevărul de seară”, luni, 4 ianuarie 2010, p. 2); etimonul direct al rom. *brânduie/brenduie/branduie* este engl. *branded* „identifiable as being the product of a particular manufacturer or marketing company” (COLL); *Bookfest, Fânfest* și alte nume de festivaluri, formate cu sufixoidul *-fest* – cf. engl. *-fest* „*combining form*. an occasion of much or many (of the thing specified): often used to form colloquial or slang words [*songfest, slugfest*]. Etymology [*< Ger fest*, a celebration *< L festum*: see FEAST]; *a disconforta* (v. și încercarea de explicare a lui, în revista „Magazin”, 9 august 2012, pag. 2) – de fapt, considerăm că este format în limba română, prin derivare postlocuțională: a produce/a crea un *disconfort* („neplăcere”); dar acesta, la rândul lui, nu este tot un barbarism?; *Garden Magnolia* (sediul de firmă, pe drumul Rm. Vlcea-Pitești), *Garden Iris* (a se observa totuși ordinea atributelor, invers decât cea din engleză).

Din nefericire, influența lexicală anglo-americană, pletorică și cel mai adesea insidioasă, se manifestă uneori (așa cum am mai remarcat în cuprinsul acestei lucrări) în mod necontrolat. Iar clasa de cuvinte cunoscute drept *False Friends* sau *paronime interlingvistice* (Manea, Manea: 2009) se regăsește, în mod clar și din abundență, în contexte specifice exprimării actuale, inclusiv în vorbirea cotidiană. E de observat că (mai ales) limbajul presei vehiculează și tinde să impună modele de limbă engleză care insinuează sensuri străine, uzurpând semantica obișnuită a termenilor respectivi; de exemplu, *locație* „situație, așezare, localizare, (am)plasare; sediu, local”, *decent* „convenabil, satisfăcător, mulțumitor; cum trebuie, ca lumea”. Este vorba, prin urmare, despre așa-numiții *False Friends/faux frères/cognati falsi/paronime interlingvistice*, sursă categorică de echivoc în exprimare. Iată alte ilustrații ale tipului acestuia de anglicisme: „Este un *avocat* al fotbalului modern”... (folosit de un comentator sportiv, *Eurosport2*, 8.07.2012), cf. engl. *advocate* „a person who upholds or defends a cause; supporter” (COLL); (provenit din traducere): „autoritățile americane au infectat deliberat *prizonieri* proveniți din Guatemala” (de fapt, erau civili și... *deținuți*), să se compare rom. *prizonier* „captive, mai ales în timp de război” și engl. *prisoner* „a person deprived of liberty and kept in prison or some other form of custody as a punishment for a crime, while awaiting trial, or for some other reason” (COLL). Termenul englezesc *to edit* (funcționând ca *False Friend*), a generat rom. *a edita*, deși dicționarele bilingve consemnează destul de clar ce înseamnă *edit*: „*vt*. 1. a pune la punct (*un text – pt. tipar*); a redacta. 2. a conduce (*un ziar*). 3. a monta (*un film*)”; să se compare cu engl. *to edit* „1. to prepare (text) for publication by checking and improving its accuracy, clarity, etc.; 2. to be in charge of (a publication, esp. a periodical): *he edits the local newspaper*; 3. to prepare (a film, tape, etc.) by rearrangement, selection, or rejection of previously filmed or taped material” – COLL. Tot un *False Friend* pe cale să se impună în uzul

limbii române este *referințe*: „Vă rog să vă treceți la sfârșitul tabelului și cărțile publicate în reviste recunoscute CNCSIS, cu toate *referințele* necesare” – cf. engl. *reference* „a book or passage referred to” (COLL).

Așa cum am remarcat și în două contribuții anterioare (Manea, Manea: 2006, Manea, Manea: 2009), multe anglicisme pătrunse necontrolat și pletoric în limba română sunt (sau par a fi) traduse direct din engleză. Astfel de cuvinte sau formații apar la nivel semantic, morfo-structural, sintactic sau frazeologic. Xenisme sau neologisme asimilate în mod incomplet sau eronat de către vocabularul limbii române, rezultat direct al traducerilor de slabă calitate, ele oferă exemple de limbă nefericite, pe care cititorii (îndeosebi copiii și adolescenții) tind să le preia fără discernământ: *fertilizatori* („îngrășămintă”); „Ți-am trimis un *memo*” (în traducerea unei telenovele) cf. engl. *memo* „short for *memorandum*” (definit, pentru acest context, ca „(2) a note of things to be remembered” (COLL); „[...] de la Școala de Medicină a Universității din Londra” (în revista „Magazin”, 28 ian. 2010; de fapt, era „*facultatea* de medicină”; în treacăt fie spus, termenul este pe deplin comparabil cu *slujbă*, corespunzător engl. *job* „serviciu, post, loc de muncă”); „UE și-a fixat niște *benchmark*-uri” (de observat că chiar și verbul *a fixa* folosit pentru *a stabili* ar putea fi, în contextul acesta, influențat de limba engleză!); „[...] a cărei sumă asigurată poate să *exceedă*...” (TVR1, 26 iunie 2010); *a rejecta, rejectat* „respins de societate” (în revista „Magazin”, 20 martie 2010, într-un articol referitor la pictorul italian Caravaggio); „Telemea *maturată* de vacă în saramură” (produs *Delica*); „băieți [...] cu o *fundație* bună [...] *gradual* corupți de...” („Adevărul literar și artistic”, 24 martie 2010, p. 5); *repellers* tradus ca *repulsori* (într-o lucrare de statistică economică); „în plină *furtună de zăpadă*” („Ancheta”, 29 nov.-5 dec. 2010, p. 14 – cf. *snowstorm*); „[...] din *clasele medie superioară și superioară*” (în mod sigur, pentru a se traduce engl. *upper middle classes* și *upper classes*); „Pentru *a preveni Clipboard* să apară automat, faceți clic pe Opțiuni din partea inferioară a panoului său de activitate” (din meniul în limba română al computerului, în *Microsoft Word*), cf. eng. *to prevent* „(tr.; often foll. by *from*) to keep (someone from doing something); hinder; impede” (COLL). Că articolele respective au fost traduse este evident dacă judecăm după forma incorectă a adjectivelor subliniate din exemplele următoare: „capitala antică *macedoniană*” („Magazin”, nr. 1, 6 ian. 2011, p. 3); „un remarcabil thriller *darwinian*” („Adevărul literar și artistic”, 24 martie 2010, p. 5). În sfârșit, unele construcții sunt de-a dreptul comice: „Ambasador al SUA în *UK*” (revista „Magazin”, 23 august 2012, p. 4). Pot fi semnalate și cazuri interesante cum ar fi preluarea, în traduceri, a unor pseudoanglicisme, create de francezi: „ca urmare a dezvoltării *foot-business*-ului” (traducere din cartea *Fotbalul*, Editura Prietenii Cărții, 2008, p. 72), cf. fr. *le foot*.

Calchierea (v. și Manea, Manea, Pruneanu: 2009) constituie unul dintre mecanismele cele mai notabile prin care proliferază influența lexicală mai sus citată. Calcul lingvistic – cu alte cuvinte, adoptarea într-o limbă a unui termen sau a unei expresii străine prin folosirea de material de limbă autohton, având la bază un mecanism de imitare – este ilustrat din abundență de presa românească a ultimilor peste 20 de ani, dar și de discursul *mass media*, în genere, ori de discursul public. Poate fi vorba despre: 1. Calc semantic. „O *filosofie* de cheltuire a banului public (*Realitatea TV*, 26.06.2009), cf. engl. *philosophy* „(5) any system of belief, values,

or tenets. (6) a personal outlook or viewpoint” (COLL); *prădător* (v. și DEX2, unde e glosat ca *rar*), cf. engl. *predator* „any carnivorous animal” (COLL); „[...] sunt oameni *educați*” (în sensul de „învățați, cu studii/carte” – cf. engl. *educated* „1. having an education, esp. a good one; 2. displaying culture, taste, and knowledge; cultivated” – COLL); „tocmai *împachetați*” pentru aceste destinații” (*ProTV*, Andreea Esca, 29.04.2011; cf. engl. *packing* [...] sau *pack one’s bags* „*Informal*. to get ready to leave”); (de pe net): „Vă rugăm să încercați să reduceți convorbirile de lungă durată pe telefoane mobile și trimiteți acest mail tuturor prietenilor și membrilor de familie de care *vă pasă*” – cf. engl. *to care* „to have regard, affection, or consideration (for)” (COLL); „...pentru marile *lanțuri* [hoteliere]” – întrunire a AJTR, Horezu, ian. 2010; e de menționat că în prezentare nu se mai pomenise anterior decât incidental ideea de „hotel/cazare”, deci sensul acesta al lui *lanț* trebuia deja cunoscut de publicul auditor – cf. engl. *chain* „(4.a.) a number of establishments such as hotels, shops, etc., having the same owner or management” (COLL); „Acest credit *prietenos* [...]” (la Raiffeisen Bank; calc după engl. *friendly*: „*combining form*. helpful, easy, or good for the person or thing specified: *ozone-friendly*”). 2. Calc morfologic: „Întreaga delegație *congresională* trimisă de acest stat...” („Adevărul de seară”, 20 ian. 2010, pag. 11). 3. Calchiere cu implicații gramaticale: „Scuze, *cowboy!*” (trad *ProTV*, *Jurassic Park*). Este doar unul dintre zecile de exemple de formă invariabilă pentru cuvinte preluate din limbi ca engleza; așadar, și anglicismele (mai recente sau nu) contribuie la mărirea numărului de forme invariabile: aici, vocativul; dar, de obicei, este vorba despre formele de plural sau genitiv-dativ; cf. și marcarea genului, soldată cu sporirea numărului de substantive epicene din română (ca în exprimarea: „*modelul suedez X va fi cerută în căsătorie de...*”). 4. Calc frazeologic: „*are fluturași* (în stomac)”, cf. engl. *butterflies* „*Informal*. tremors in the stomach region due to nervousness” (COLL); mai ales tinerii și copiii români au preluat, prin calchiere, imaginea aceasta; *controlul nașterilor* – calchiat după engl. *birth control*; *asistent social*, *asistență socială*; „*sex neprotejat*” (calc după engl. *unprotected sex*); „*tăierea pădurilor umede*” (Radio Europa FM) – cf. engl. *rainforests* (corespondentul românesc este, în acest context, *pădure tropicală* – cf. eng. *rainforest* „dense forest found in tropical areas of heavy rainfall. The trees are broad-leaved and evergreen, and the vegetation tends to grow in three layers (undergrowth, intermediate trees and shrubs, and very tall trees, which form a canopy). Also called: *selva*” – COLL); *foaie de parcurs* (cf. engl. *roadmap*) [în domeniul energiei, politicii economice, mediului etc.] (într-un manual de geografie, cls. XII, editura CD Press, 2008); „De când România *a fost parte a Uniunii Europene...*” (*ProTV*); *chemarea naturii* (expresie calchiată de tânăra generație, prin intermediul tipului de traducere din unele producții cinematografice, emisiuni TV – cf. engl. *call of nature* „*Informal*, euphemistic or humorous. the need to urinate or defecate” (COLL); „[...] dar medaliile au venit *cu un preț*” – comentariu sportiv TV, la Olimpiada 2012 (cf. engl. *at a price* „at a high price” (COLL); „frăția dintre [...] și [...] *este* [acum] *istorie*” (*Antena 1*, sport, 12 oct. 2010) – cf. engl. *history* „(5) an event in the past, esp. one that has been forgotten or reduced in importance: *their quarrel was just history*” (COLL); „Băsescu *salvează ziua*” (într-un talk-show TV, 21.07. 2010), cf. engl. *to save the day* „to stop things from going badly and make a situation end successfully”; se poate avea în vedere și sensul

următor al subst. *day* „a struggle or issue at hand: *the day is lost*” (COLL); expresia englezească se poate traduce foarte bine ca: „a face (lucrurile) să se termine cu bine”; „a o scoate la capăt (cu bine)”; „a duce treaba (cu bine) la capăt (cu bine)” etc. 5. Calchierea unor unități paremiologice, care sunt traduse în întregime (și, din păcate, literal): *Un măr pe zi ține doctorul departe!* – cf. engl. *An apple a day keeps the doctor away* (reclamă pentru un produs farmaceutic). Există și situații speciale, când calchierea se face prin preluare de imagini culturale – sau prin *citatul* de tip cultural: „Big Brother” *va veghea la liniștea noastră*” (titlu din „Adevărul de seară”, 20 ian. 2010, pag. 3; apoi, în text: „Polițiștii cer «Big Brother» pe străzile din Pitești...”; cf. engl. *Big Brother* „a person, organization, etc., that exercises total dictatorial control [C20: after a character in George Orwell’s novel *1984* (1949)”. La noi, mai ales în contextul acesta, se pierde tocmai ideea, peiorativă, de „control dictatorial”, exprimarea devenind, paradoxal, marcată pozitiv. Alt exemplu: „Pensiunea *Casa Albă*” (Rm. Vâlcea) – cf. engl. *(the) White House* „1. the official Washington residence of the president of the U.S.; 2. the U.S. presidency” (COLL).

Problemele care apar ca efect al proliferării, de cele mai multe ori haotice, a neologismelor de origine anglo-americană sunt multiple – și de foarte multe ori greu de rezolvat: (1) Uneori se creează confuzii de utilizare a termenilor în cauză (generate de cunoașterea superficială a limbii engleze): „*mash*-ul publicitar [agățat undeva]” (în „România Mare”, 12 ian. 2011 – unde, de fapt, se citează din alt ziar); credem că autorii s-au gândit la *mesh*, adică un fel de *banner* publicitar, cu o structură mai rară, ca o rețea; „E o echipă *first-class* ... [vorbitoarea ezită: *ăăă*]... *top-class*” (antrenor sportiv; ProTV). (1.1) De multe ori se poate ajunge la echivoc: „Limita băutului *decent*: Bea până ți se pare frumoasă, dar încă nu vrei să o ceri de nevastă...” (cules de pe Internet); „Dan e un personaj *intrigant*” (elev de cls. a VIII-a) – cf. engl. *intriguing* „arousing great interest or curiosity: *an intriguing mystery*” (COLL); „varianta finală a schemei de *taxare*” (deși, puțin mai înainte, apărea „*împozitarea* energiei nucleare” – în „Adevărul”, 20 aug. 2010, p. 12), cf. engl. *tax* „a compulsory financial contribution imposed by a government to raise revenue, levied on the income or property of persons or organizations, on the production costs or sales prices of goods and services, etc.” și *taxation* „1. the act or principle of levying taxes or the condition of being taxed; 2. a. an amount assessed as tax; b. a tax rate; 3. revenue from taxes”. (1.2) Apar probleme legate de semantica termenilor respectivi: „programe [...] *non-formale*”, „programe *informale*”; problema care se pune este următoarea: care este, de fapt, diferența între *informal* și *non-formal*? (2) Se poate ajunge la exprimări ridicole sau involuntar umoristice: „Fișierele *suspicioase* au fost trimise la...” (din meniul în limba română al programului *NOD3 antivirus* al computerului); „Dacă nu te rușinezi să faci următoarele, urmează *direcțiile*: [...]” (material preluat de pe Internet, evident tradus din engleză); „*Stilist* protezist de unghii” (scris pe afișul unui centru local de recalificare). (3) Apar unele formații hibride și/sau incorecte: *Infotainment*; *covridog* (numele unui produs vândut la chioșcurile firmei Petru, Rm. Vâlcea – un fel de hotdog în aluat de covrig, care seamănă cu un baton și e acoperit cu puțin susan); „Obiectivele tuturor colaboratorilor trebuie să fie *priorizate*” (dintr-o lucrare de managementul întreprinderii a unui inginer de la firma *Dacia-Renault*). (4) Apar probleme de pronunțare; chestiunea e oricum destul de spinoasă, dată fiind divergența dintre

sistemele fonematice ale limbii engleze și limbii române; ajunge să cităm doar cazul lui *management* și al lui *sandvici*. Iată un exemplu de variație în uz: *SMS*, pronunțat [es-em-es] și [se-me-se]. Din păcate, în acest subdomeniu, chiar activitatea de normare a limbii pare să mai șchioapete. De pildă, marcarea grafică a pronunțării în DOOM₂ pentru termenul *agreement* [agrímănt] este cu totul contrară convențiilor foneticii limbii engleze; la fel, pronunțarea dată pentru *all right* [ólrait]; *airbus* [érbüs] – în ultimul caz, și informația că provine din „fr., engl.”; dar, dacă ar fi din franceză, nu s-ar accentua pe prima silabă; dacă ar fi din engleză, n-ar avea pronunțarea [-ü-].

Este foarte interesant de notat influențele pe care influxul lexical anglicizant le exercită asupra stilului specific discursului din sfera publică ori privată: „Un *must-have...*” (scris pe un banner-reclamă, în Pitești, pentru firma Mercedes Benz); „*Spiritul Top Gear*”; „te *bipuiesc* eu mai târziu” (mai rar, glumeț, a *bipăi*). Un exemplu de stil argotic (sau „băiețesc”): „Nu-l prea ajută *hardu'* (cf. *zoom!*). Un argotism preluat prin calchiere este *zăpadă*, cf. engl. *snow* „cocaine”. De cele mai multe ori vorbitorul caută prestigiul termenului provenit din engleză, având ca efect presupus epatarea interlocutorului: *Happy hour* „a time, usually in the early evening, when some pubs or bars sell drinks at reduced prices” – un citat cultural (involuntar): realizatorul Măruță are o emisiune (pe ProTV) cu numele acesta; *leftin Shop*, magazin la Mioveni, jud. Argeș; *After Dark Club* (restaurant în Predeal); *Petru Power Distribution*, firmă în comuna Hârtiești din județul Argeș, care vinde „*Premixuri & corectori făină*”; *Autoturf*; *Vinyl* (ambele, pe o firmă de magazin „Mocheta” din Rm. Vâlcea); „Restaurant... *Night Club ... Sexy Show*” (se poate observa că *night club* e folosit pentru a înlocui acum defunctul „bar de noapte”); *Oops!* (local în Rm. Vâlcea); *Ful Impuls* (cafenea în orașul Slatina). Alteori, este vorba despre efortul de eufemizare și/sau eufonizare: *flexibil* (referitor la un program de lucru etc. – cf. engl. *flexible* „adaptable or variable: *flexible working hours*”); *bodyguard* (cf. *paznic* – de pildă, cel de la intrarea unei școli generale). Uneori, eufonizarea merge mână în mână cu practica neologismului *conotativ* (v. și Stoichițoiu: 2001); am adăuga că aceste cazuri de eufemizare ar putea fi numite și *neologisme ideologice*; de pildă, „*a reabilita* (o clădire)” sau termenul *a redecora*, *redecorare* (până nu demult se zicea *a zugrăvi din nou*, *zugrăveală*). Iată alte câteva exemple de eufemisme inspirate de limba engleză, în special ca „politically correct terms”: „familie *monoparentală*”; „țigani aciuși pe lângă *comunitățile* din câmpia Bărăganului” (în „Adevărul”, 20 aug 2010, p. 11); „(la) *baie*” – cf. engl. *bathroom* „1. a room containing a bath or shower and usually a washbasin and lavatory; 2. *U.S. and Canadian*. another name for *lavatory*”. Până și iaurtul poate dobândi în acest fel un anume grad de noblețe: „LACTAG – Iaurt *light*” (etichetă pe produs). De asemenea, notabile sunt exemplele de creativitate lexico-semantică: „[...] am *scanat* toată țara” (jurnalistă, care scria despre diverse obiective și destinații turistice din România – la o întrunire a AJTR, Horezu, ian. 2010).

Dar cele mai reprezentative par să fie exprimările voit anglicizante sau anglicismele conotative, mai ales în limbajul presei: „La CS Mioveni – Dulcea și Stan – *out!*” („Argeșul”, 11–12 dec 2010, p. 6); „*Update* la scandalul „Mită de MAI”” (din „Ancheta”, 29 nov.-5 dec. 2010, p. 1); „*Masterplanul* pentru dezvoltarea zonei montane a județului Argeș” (p. 17); „*Dealerii* de cocaină” (p. 20);

„S. S. este o *mamă singură*” (p. 20) – cf. engl. *single (mother)* „(also postpositive) unmarried”; „Louis Van Gaal a vrut să le arate tuturor ca „*are testicole*” (cf. engl. *to have balls*, p. 15); „Raluca Sandu este în prezent mamă *singură*” (p. 13); „Fed Cup” (p. 15); „[...] câte CV-uri se vor bate pentru o ofertă de *job...*” (*Adevărul de seară*, luni, 4 ianuarie 2010, p. 2); „De la *head-hunting* la... vânătoarea de inimi” (titlu, p. 10, *Curentul*, 4 febr. 2011); „Poți apela la un personal *matchmaker*. Adică un pețitor profesionist care să-ți caute sufletul pereche” „Idea (...[este]) inspirată din modul *corporate* în care activăm”; „au multe de oferit într-o *relație*” (calc după engl. *relationship*); „Experiența noastră anterioară de *recrutare* și *head-hunting...*”; „Și... a *funcționat!*” (cf. *It worked!*); „Metoda se numește *matchmaking* [s.n.] și seamănă cu *recrutarea* pentru un *job*”; „un minim de *profile* recomandate”; „De cele mai multe ori, este ales serviciul de „*head and heart hunting*”, „*pachet* cu prețuri între [...]” etc. Pe de altă parte, există destul de numeroase anglicisme care au ajuns veritabile *clisee* în exprimarea actuală: „*Profilul* unui ucigaș în serie” („*Magazin*”, 28 ian. 2010, p. 3); personal, am prefera traducerea engl. *profile* ca *fișă personală*; „*Profilul* său [al unui bandit britanic evadat] pe *site-ul* de *socializare* Facebook a făcut furori” („*Adevărul de seară*”, luni, 4 ianuarie 2010, p. 11); cf. termenul englezesc corespunzător: *profile* „a short biographical sketch of a subject”; *fabulos* – cf. engl. *fabulous* „2. *Informal*. extremely good: a *fabulous time at the party*” (COLL); a *socializa* „a-și petrece timpul în mod plăcut, într-un grup – mai ales discutând” și *socializare* (deși comparația cu sensurile pe care le dau dicționarele curente ale limbii engleze nu este favorabilă sensului recent din limba română: v. engl. *socialization* or *socialisation* „1. *Psychol.* the modification from infancy of an individual’s behaviour to conform with the demands of social life; 2. the act of socializing or the state of being socialized”; v. *to socialize* or *socialise* „1. (intr.) to behave in a friendly or sociable manner; 2. (tr.) to prepare for life in society; 3. (tr.) *Chiefly U.S.* to alter or create so as to be in accordance with socialist principles, as by nationalization” – COLL). Termenul *eveniment* (calchiat după engl. *event*) tinde să se generalizeze – și pentru sensul de „acțiune (culturală/artistică)”, „manifestare (în cadrul unui program mai larg)”: „Calendar ecologic: Data [...] *Evenimentul* [...]”; spre deosebire de *eveniment*, termenul *manifestare* (*artistică*) pare să aducă aminte de perioada comunistă. Alți termeni care se bucură de o largă popularitate – adevărate „buzzwords”⁴ – sunt: a *poziționa* („*Poziționați* mâinile sub baterie” – la toalete, în hotelul *Măgura Buzăului*); *frustrant* („e foarte *frustrant*” – într-o traducere de documentar, la *Animal Planet*); a *se centra pe*, cu varianta a (*se*) *focusa pe.../asupra...*; *incluziune* (cf. engl. *inclusion* „1. the act of including or the state of being included; 2. something included...”); *mogul* (de presă, cinema etc.), cf. engl. *mogul* „an important or powerful person”; *baron* (local etc.), cf. engl. *baron* „a powerful businessman or financier: a *press baron*” (de altfel, în engleză *bulibașă* se zice *gypsy baron*).

Câteva concluzii finale se impun. În contextul în care în lingvistica și lexicologia românească se vorbește chiar despre... *romgleză* (cf. *franglais* ori

⁴ Termenul englezesc *buzz word* este definit ca: „*Informal*. a word, often originating in a particular jargon, that becomes a vogue word in the community as a whole or among a particular group” (COLL).

Spanglish), considerăm că trebuie sporite eforturile de cultivare sau *ecologizare* a limbii române, departe de ideea de normare rigidă, ci mai degrabă în spiritul a ceea ce s-a numit adesea *duhul* sau *înțelepciunea* limbii, care – s-a dovedit de-a lungul istoriei – nu exclude, ci dimpotrivă încurajează noul, toleranța, diversitatea, incluziunea, valori aflate în legătură și cu (post-)modernul concept de globalizare. Se poate remarca o tensiune între categoria cuvintelor de proveniență anglo-americană care tind să se impună sau se pot impune ca termeni de specialitate și restul neologismelor. De asemenea, există în mod evident clasa anglicismelor conotative (sau a celor *de lux*), opusă în mod principial celor denotative (sau *utile*). Lingviștii, lexicologi sau lexicografi, care se ocupă de selectarea și analizarea acestor fapte de limbă ar putea fi considerați, ironic, niște simpli „culegători de efemeride”, dar munca lor are cu siguranță ceva din valoarea generalizatoare a activității istoricului sau a arheologului.

Normarea trebuie să fie o activitate colectivă/de grup, un efort concertat, atent gestionat, bazat pe alcătuirea și analiza de corpusuri substanțiale și bine întocmite, căci răspunderea pentru relevanța, corectitudinea, puterea de sinteză și clarviziunea normelor stabilite le revine în mod direct și indubitabil lingviștilor angrenați în acest demers, în calitatea lor de oameni de știință. Normarea lexicală este, de aceea, un efort care trebuie să aibă la bază metode statistice, cât mai obiective și precise. Pornind de la premisa că, în realitate, conflictul dintre latura normativ-prescriptivă și cea descriptivă este numai aparent și că, într-o măsură omenească, lingvistul poate fi obiectiv în acest domeniu, unde ideea de normă este completată fericit de cea de acceptabilitate, putem conchide că, în contextul limbii române actuale, categoria lexicală aparține constituită de neologisme (și, în cadrul acestora, de anglicisme) poate fi „ecologizată”, prin eforturi deosebite, este adevărat, dar spre mai binele funcționării limbii și al utilizatorilor ei. O propunere – sperăm că nu prea îndrăzneță – ar fi să se alcătuiască un „ghid” electronic/*online* care să cuprindă și să exemplifice, explicitându-le, cele mai frecvente surse de eroare presupuse de folosirea neologismelor din limba română. Ar fi, în cel mai rău caz, un instrument interactiv, de „self-teaching”, care ar impulsiona, credem, în mod considerabil însușirea și utilizarea corectă, conștientă și eficientă a neologismelor, îndeosebi a celor mai recente.

Bibliografie

- Avram 2001: Mioara Avram, *Cuvintele limbii române între corect și incorect*, Chișinău, Editura *Cartier*.
- Avram 1997: Mioara Avram, *Anglicismele în limba română actuală*, București, Editura Academiei Române.
- Bidu-Vrânceanu, Forăscu 1988: Angela Bidu-Vrânceanu, Narcisa Forăscu, *Cuvinte și sensuri*, București, Editura Științifică și Enciclopedică.
- Bulgăr 1976: Gheorghe Bulgăr (ed.), *Scritori români despre limbă și stil*, București, Editura Albatros.
- COLL = *Collins English Dictionary and Thesaurus* – © Collins Electronic Dictionary Data, Harper Collins Publishers, 1992.
- DCR = Florica Dimitrescu, *Dicționar de cuvinte recente*, ediția a II-a, București, Editura Logos, 1997.

- DEX² = *Dicționarul explicativ al limbii române*, București, Editura Univers Enciclopedic, 1998.
- DLR = *Dicționarul limbii române*, București, Editura Academiei Române, 2010.
- DOOM² = *Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române*, ediția a II-a revăzută și adăugită, București, Editura Univers Enciclopedic, 2005.
- Hristea 2001: Theodor Hristea, *Inovații lingvistice negative în limba română contemporană*, în *Aspecte ale dinamicii limbii române actuale*, Editura Universității din București.
- Hristea 1994: Theodor Hristea, *Probleme de cultivare și de studiere a limbii române contemporane*, Academia Universitară Athenæum.
- LPD = J.C. Wells, *Longman Pronunciation Dictionary*, Longman Ltd., 1998.
- Manea 2010: Constantin Manea, *Lexicological, lexicographic and didactic issues concerning norm-establishing in the lexicon of current Romanian – with special reference to neologisms*, în *Perspectives contemporaines sur le monde médiéval*, Pitești, Editura Tiparg.
- Manea, Manea 2009: Constantin Manea, Maria-Camelia Manea, *Distorsiuni ale comunicării în limba română legate de activitatea de traducere*, în vol. *Distorsionări în comunicarea lingvistică, literară și etnofolclorică românească și contextul european*, Academia Română, Institutul de Filologie Română „A. Philippide”, Iași, Editura Alfa, p. 219–228.
- Manea, Manea, Pruneanu 2009: Constantin Manea, Maria-Camelia Manea, Dănuța Magdalena Pruneanu, *Note asupra împrumuturilor lexicale recente din limba engleză – calchiere, adaptare, traducere*, în vol. *Lucrările celui de-al doilea simpozion internațional de lingvistică, București, 28/29 noiembrie, 2008*, sub egida Academiei Române, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan–Al. Rosetti”, Editura Universității din București, p. 243–254.
- Manea, Manea 2007: Constantin Manea, Maria-Camelia Manea, *Anglicismele „revizitate”: aspecte „minore” ale împrumutului lexical din limba engleză*, în vol. *Al treilea simpozion internațional. Limbi, culturi și civilizații europene în contact. Perspective istorice și contemporane*, Universitatea „Valahia” din Târgoviște, p. 217–226.
- Manea, Manea 2007: Constantin Manea, Maria-Camelia Manea, *Exprimări noi în limbajul presei românești actuale. Cuvinte, sensuri, forme*, în vol. *Al treilea simpozion internațional. Limbi, culturi și civilizații europene în contact. Perspective istorice și contemporane*, Universitatea „Valahia” din Târgoviște, p. 227–231.
- Manea, Manea 2006: Constantin Manea, Maria-Camelia Manea, *Translation from English and Decalcomania – as Sources of Both Errors and Lexical Enrichment in Contemporary Romanian*, în vol. *Studii de gramatică contrastivă*, nr. 6, Editura Universității din Pitești, p. 103–118.
- MDN = Florin Marcu, *Marele dicționar de neologisme*, București, Editura Saeculum I.O., 2000.
- MCM = *MacMillan English Dictionary for Advanced Learners*, MacMillan Publishers Limited, 2002.
- Panovf 1981: Irina Panovf, *Dicționar englez-român*, București, Editura Științifică și Enciclopedică.
- Rey-Debove, Gagnon 1980: Josette Rey-Debove, Gilberte Gagnon, *Dictionnaire des Anglicismes – les mots anglais et américains en français*, Paris, Le Robert.
- Stoichițoiu-Ichim 2001: Adriana Stoichițoiu-Ichim, *Vocabularul limbii române actuale – Dinamică, creativitate, influențe*, București, Editura ALL.
- Stoichițoiu-Ichim 1993: Adriana Stoichițoiu-Ichim, *Anglomania – o formă de snobism lingvistic*, în „Comunicările Hyperion”, vol. II, București, Editura Hyperion XXI, p. 270–280.

Stoichițoiu-Ichim 1996: Adriana Stoichițoiu-Ichim, *Observații privind influența engleză în limbajul publicistic actual (I)*, în „Limbă și literatură”, vol. II (XLI), p. 37–45.

Stoichițoiu-Ichim 1997: Adriana Stoichițoiu-Ichim, *Influența engleză în limbajul presei actuale: o perspectivă normativă*, în „Comunicările Hyperion”, nr. 6, București, Editura Hyperion XXI, p. 167–181.

Neologisms “Revisited”.

Words that “claim right of entrance into the Romanian language”

The aim of the present paper is to synthetically appraise and illustrate the scope of the neologistic influx of a more recent date. The presentation concerns lexical enrichment overall, the interplay of the neologistic and the vernacular lexical stock, and very recent terms in Romanian, as well as some of the word formation mechanisms to which they are attributable. Standardization issues are incidentally dealt with, as a matter of principle. The major inflow of recent English loanwords coming into Romanian is analyzed and exemplified by means of illustrations culled from both specialized vocabularies and the jargon of today’s press. Errors, solecisms and barbarisms are briefly highlighted. Terms representative of various fields and types of discourse are then presented, followed by the main classes of hyper-Englished forms, and Anglicisms generated by calque and translation proper. Some implications are analyzed, which affect semantics, understandability, grammaticalness and form. The purport of connotative vs. denotative Anglicisms is then dealt with, as well as Englished clichés. Finally, a set of tentative conclusions are sketched, referring to normative issues and the need for newer didactic instruments in dealing with neologisms.